

ПОГОДЖЕНО

Міністерство освіти

і науки України

Заступник Міністра

С.В. Рамчишко

« » 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор

М.О. Фролов

« » 2021

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

І. Загальні положення

1.1. Облікова політика Запорізького національного університету (далі - Університет) визначає методи оцінки, обліку і процедури, які застосовуються для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової та бюджетної звітності, не визначені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі - НП(С)БОДС) або щодо яких передбачено більш ніж один їх варіант, а також строки корисного використання груп основних засобів та нематеріальних активів.

1.2. Відділ бухгалтерського обліку, фінансової та бюджетної звітності відповідно до покладених на них завдань здійснюють бухгалтерський облік та складають фінансову і бюджетну звітність відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, а також інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку.

1.3. ЗНУ самостійно на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням загальних єдиних підходів визначення облікової політики навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, їх відокремлених структурних підрозділів визначає за погодженням з головним розпорядником бюджетних коштів облікову політику, а також зміни до неї.

1.4. Обрана та затверджена наказом ректора і погоджена відповідно до законодавства облікова політика вищого навчального закладу застосовується постійно (із року в рік).

Зміни до облікової політики вносяться лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі, та обов'язково обґрунтовуються і розкриваються у фінансовій та бюджетній звітності.

У разі зміни облікової політики протягом бюджетного року, всі господарські операції у бухгалтерському обліку, що відбулися до її зміни в поточному році, приводяться у відповідність до нових методичних засад.

Вплив зміни облікової політики на події та господарські операції минулих періодів відображається у звітності шляхом: коригування сальдо фінансових результатів попередніх періодів на початок звітного року.

Якщо суму коригування фінансового результату попередніх періодів на початок звітного року неможливо визначити достовірно, то облікова політика поширюється лише на події та операції, які відбуваються після дати зміни облікової політики.

У разі виправлення суттєвих помилок, які відносяться до попередніх періодів, та повторного складання фінансової звітності встановлюється нульовий поріг суттєвої помилки.

II. Організація бухгалтерського обліку необоротних активів

2.1. В Університеті до складу основних засобів (далі - 03) відносять необоротні активи, термін експлуатації яких перевищує один рік.

За вартісний критерій для бухгалтерського обліку основних засобів з 01 січня 2021 року застосовується вартісний критерій основних засобів, визначений Податковим кодексом України, без урахування ПДВ.

У зв'язку із зміною вартісних ознак зміни в бухгалтерському обліку щодо основних засобів, зарахованих на баланс в попередніх періодах, не проводяться.

2.2. Одиницею бухгалтерського обліку 03 із метою їх визнання та оцінки вважати об'єкт 03.

Якщо об'єкт основних засобів складається із частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна із цих частин визнається в обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Якщо об'єкт основних засобів складається з різних компонентів, які мають різні строки корисного використання (експлуатації) або надають економічні вигоди суб'єкту державного сектора, слід розподілити сукупні витрати на придбання (створення) цього об'єкта за його компонентами з окремим обліком кожного компонента, незалежно від алгоритму його надходження (придбання за плату, безоплатне отримання тощо).

Усі складові, що входять до цілісного майнового комплексу, за наявності первинних документів та при можливості визначення кожного, обліковуються як окремі інвентарні об'єкти.

У разі придбання (отримання) об'єкта, який складається із частин, різних компонентів у розпорядчому документі університету при їх введенні в експлуатацію слід зазначати його склад, строки корисного використання, розмір первісної (за наявності достовірної інформації) та ліквідаційної вартості (у разі її визначення) кожної складової такого об'єкта.

2.3. Необоротні активи, строк корисного використання яких понад один рік і вартість менше 20 000 грн без ПДВ за одиницю (з 01 січня 2021

року), а в подальшому відповідно до вартісного критерію основних засобів, визначеного Податковим кодексом України) визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами.

У зв'язку із зміною вартісних ознак зміни в бухгалтерському обліку щодо малоцінних необоротних матеріальних активів, зарахованих на баланс в попередніх періодах, не проводяться.

2.4. Університет, у оперативному віданні якого перебувають гуртожитки, що повністю призначені для проживання, систематично та обов'язково придбаває білизну, постільні речі, а також за умовами охорони праці придбаває спецодяг та спецвзуття, зараховує їх до групи «Інші необоротні матеріальні активи» підгрупи «Білизна, постільні речі, одяг та взуття» та веде облік на субрахунках 1114 «Білизна, постільні речі, одяг та взуття» з виділенням в окремі групи.

2.5. При відображенні господарських операцій у бухгалтерському обліку, пов'язаних із нематеріальними активами, застосовуються рахунок 12 «Нематеріальні активи».

Для відображення всіх можливих господарських операцій та подій про наявність і рух нематеріальних активів у фінансовій та бюджетній звітності ректору Університету надається право, виходячи з вимог законодавства та професійного судження фахівців, і в межах установлених груп (підгруп), деталізувати кожний субрахунок нематеріальних активів для отримання та зведення (консолідації) необхідної звітної інформації, що розкриває їх особливість.

У пояснювальній записці до фінансової та бюджетної звітності за кожною групою нематеріальних активів, у тому числі щодо створених нематеріальних активів, наводиться інформація, що розкриває їх особливості.

2.6. Первісна вартість об'єкта основних засобів або його частин (складових, компонентів) формується у бухгалтерському обліку як за рахунок капітальних витрат, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання робіт, так і за рахунок поточних витрат (реєстраційні збори, державне мито, ввізне мито, транспортні витрати та інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для експлуатації). Облік таких витрат до введення об'єкта в експлуатацію ведеться на відповідних субрахунках рахунка 13 «Капітальні інвестиції».

Первісною вартістю основних засобів, отриманих безоплатно від фізичних та юридичних осіб (крім суб'єктів державного сектора) є вартість, визначена достовірно в первинних документах, з урахуванням витрат, передбачених для встановлення первісної вартості у разі придбання основних засобів за плату.

У виняткових випадках (при встановленні лишків, інших непередбачених законодавством про благодійництво умов отримання матеріальних цінностей), у разі відсутності первинних документів, первісна вартість визначається на рівні справедливої вартості відповідно до

законодавства.

За цих обставин, якщо немає обмежень у здійсненні видатків по визначенню справедливої вартості основних засобів відповідно до законодавства, джерелом для їх здійснення можуть бути власні надходження університету затверджені у спеціальному фонді відповідного бюджету за відповідною бюджетною програмою. Зазначена норма щодо облікової оцінки визначається в розпорядчому документі про облікову політику університету і погоджується в установленому порядку.

2.7. Визначення справедливої, вартості активів за необхідності здійснюється комісією із інвентаризації, яка забезпечує документальне обґрунтування справедливої вартості об'єктів.

2.8. Ліквідаційна вартість визначається комісією, створеною наказом ректора Університету, якщо залишкова вартість:

об'єкта основних засобів дорівнює нулю, але об'єкт ще придатний до експлуатації та використовується;

нематеріальних активів, що мають активний ринок, дорівнює нулю та продовжують використовуватись і очікується, що такий ринок існуватиме наприкінці строку корисного використання цього об'єкта.

Визначена сума ліквідаційної вартості додається до первісної вартості активу. У подальшому амортизація на такі активи не нараховується.

Якщо об'єкт основних засобів містить дорогоцінні метали і дорогоцінне каміння, то його ліквідаційна вартість не може бути нижчою за вартість металобрухту, дорогоцінних металів, що містяться в активі, які можуть бути отримані університетом після ліквідації активу.

В інших випадках, зокрема при введенні 03 та нематеріальних активів в експлуатацію, ліквідаційна вартість об'єктів не визначається і прирівнюється до нуля.

2.9. Собівартість виробництва (створення) об'єкта основних засобів, виробленого (створеного) визначається виходячи з переліку і складу статей калькулювання, з урахуванням тих витрат, що передбачені при формуванні первісної вартості об'єкта у разі придбання за плату, відповідно до норми НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» та інших нормативно-правових актів, які визначаються в розпорядчому документі про облікову політику.

2.10. При визнанні об'єкта активом застосовуються Типові строки корисного використання основних засобів та нематеріальних активів, які визначені в додатках 1 та 2 до Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11.

За тими об'єктами основних засобів та нематеріальних активів, щодо яких:

- не визначено типових строків корисного використання, строки встановлюються комісією університету, при введенні основних засобів в експлуатацію на підставі виключно професійного судження фахівців комісії;
- відбулося поліпшення (зокрема, здійснення реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання) або зменшення відновлення

корисності об'єкта, переоцінка, отримання безоплатно тощо - типові строки корисного використання (експлуатації) переглядаються комісією університету залежно від підстав, або у бік збільшення, або у бік зменшення.

У разі визначення Університетом строків корисного використання 03 та нематеріальних активів, які відрізняються від типових, відповідне обґрунтування такого рішення наводиться в розпорядчому документі про облікову політику, який погоджується з Міністерством освіти і науки.

2.11. Нарахування амортизації на основні засоби та нематеріальні активи проводиться один раз на рік перед складанням річної фінансової звітності прямолінійним методом.

2.12. Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів здійснюється на річну дату балансу за рішенням ректора, погодженого з Міністерством освіти і науки України, за наявності таких підстав:

- затверджених у кошторисі бюджетних асигнувань для здійснення заходів щодо переоцінки об'єктів для встановлення їх справедливої вартості;
- звіту про оцінку майна, виконаного суб'єктом оціночної діяльності, або акту оцінки майна, наданого органами державної влади або місцевого самоврядування;
- перевищення порога суттєвості - відхилення залишкової вартості об'єкта на 10 % і більше від його справедливої вартості.

Комісія університету за наявності вищезазначених підстав проводить переоцінку всіх об'єктів однієї групи 03 та нематеріальних активів (крім НА, щодо яких не існує активного ринку і вартість яких відображається за їх первісною вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених втрат від зменшення їх корисності).

Індексація основних засобів житлового фонду, які прийнято в експлуатацію, здійснюється щорічно відповідно до вимог нормативно-правових актів для приведення балансової вартості об'єктів існуючого житлового фонду у відповідність з фактичною вартістю будівництва житла шляхом застосування індексів вартості житла залежно від строків введення об'єктів в експлуатацію.

Результати переоцінки та індексації житлового фонду відображаються в бухгалтерському обліку на субрахунках рахунку 53 «Капітал у дооцінках».

2.13. Рішення про характер і ознаки ремонтних робіт, тобто чи спрямовані вони на підвищення техніко-економічних можливостей (модернізація, модифікація, добудова, реконструкція) об'єкта, що призведе у майбутньому до збільшення економічних вигід, чи здійснюються вони для підтримання об'єкта у придатному для використання стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, приймається ректором університету з урахуванням результатів аналізу існуючої ситуації та суттєвості таких витрат.

2.14. Витрати на ремонт 03, які здійснюються для підтримання об'єкта у придатному для використання стані, визнаються витратами звітного періоду.

2.15. Витрати на поліпшення 03, що призводять до збільшення

очікуваних майбутніх вигід від об'єкта 03, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості 03. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних із поліпшенням 03, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції (робіт, послуг), яка виробляється (надається) цим об'єктом,

2.16. Необоротні активи, які були віднесені до складу 03 та НА до дати набрання чинності НП(С)БОДС 121 «Основні засоби», 122 «Нематеріальні активи» та даних змін, необхідно обліковувати у складі 03 та НА до їх вибуття (списання) з обліку установи.

III. Організація бухгалтерського обліку запасів

3.1. Одиницею аналітичного обліку запасів визнається їх найменування.

У разі централізованої закупівлі відповідних запасів Міністерством освіти і науки, останнім встановлюється одиниця обліку з метою забезпечення єдності підходів по мережі навчальних закладів та бюджетних установ, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки.

3.2. Аналітичний облік запасів ведеться у розрізі місць зберігання, матеріально відповідальних осіб, видів запасів, окремо за коштами загального та спеціального фондів. Оборотні відомості з метою перевірки правильності записів у регістрах аналітичного обліку матеріальних цінностей та даних синтетичного обліку складаються за всіма субрахунками.

3.3. Оприбуткування запасів проводити через склад із подальшим переданням в експлуатацію до підрозділів університету.

3.4. Транспортно-заготівельні витрати, пов'язані з придбанням запасів, узагальнюються університетом за окремими групами запасів на окремому аналітичному субрахунку. Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому аналітичному субрахунку рахунків обліку запасів, пропорційно відноситься на суму запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Аналітичні субрахунки для обліку транспортно-заготівельних витрат визначаються шляхом додавання до основного аналітичного субрахунку групи запасів індексу «ТЗВ».

3.5. Оцінка вибуття запасів.

За ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці запасів оцінюється вибуття запасів:

- які надходять від головного розпорядника бюджетних коштів відповідно до законодавства (централізовані закупки);
- які надходять від замовника послуг і проектів.

За іншими одиницями обліку запасів рішення щодо оцінки вибуття запасів приймається університетом відповідно до вимог пункту 4 розділу IV НП(С)БОДС 123 «Запаси».

3.6. Середньозважена собівартість запасів визначається суб'єктом

державного сектору щомісячно відповідно до НП(С)БОДС 123 «Запаси».

3.7. Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку за місцем експлуатації відповідними особами протягом строку їх фактичного використання.

3.8. За відсутності затверджених типових форм для оформлення окремих господарських операцій із запасами університет самостійно розробляє і затверджує у розпорядчому документі про організацію бухгалтерського обліку відповідні форми необхідних первинних документів, при цьому такі форми первинних документів повинні містити обов'язкові реквізити, визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

IV. Організація бухгалтерського обліку біологічних активів

4.1. У разі здійснення університет сільськогосподарської діяльності бухгалтерський облік біологічних активів (далі - БА), пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю, та отриманих в процесі їх біологічних перетворень додаткових БА та сільгосппродукції, а також розкриття у фінансовій звітності інформації про них, здійснюється відповідно до НП(С)БОДС 136 «Біологічні активи».

4.2. Справедлива вартість біологічних активів і сільськогосподарської продукції визначається комісією з оцінки майна, утвореною наказом ректора університету.

Комісія самостійно визначає справедливую вартість під час первинного визнання об'єктів біологічних активів у разі безкоштовного отримання або обміну, а також під час оприбуткування лишків біологічних активів після інвентаризації, з огляду на ринкові ціни, що склалися на активному ринку з урахуванням зносу.

4.3. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання довгострокового біологічного активу, який встановлюється розпорядчим документом ректора університету при визнанні його активом.

Амортизація на довгострокові біологічні активи нараховується із застосуванням методів та термінів, аналогічних для основних засобів.

4.4. Аналітичний облік ведеться за видами (групами) біологічних активів рослинництва (тваринництва).

4.5. За відсутності затверджених типових форм для оформлення окремих господарських операцій із біологічними активами університет самостійно розробляє і затверджує у розпорядчому документі про організацію бухгалтерського обліку відповідні форми необхідних первинних документів, при цьому такі форми первинних документів повинні містити обов'язкові реквізити, визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

V. Організація бухгалтерського обліку доходів та витрат

5.1. Доходи і витрати в бухгалтерському обліку університету класифікуються як такі, що отримані від обмінних та необмінних операцій. Вони відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності в момент виникнення, незалежно від дати надходження або сплати коштів. Для визначення фінансового результату звітного періоду доходи звітного періоду порівнюються з витратами, що були проведені для отримання цих доходів.

5.2. Доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

доходи від обмінних операцій: бюджетні асигнування (крім бюджетних асигнувань, за рахунок яких формується вартість необоротних активів та придбаваються фінансові інвестиції, які обліковуються як цільове фінансування);

доходи від надання послуг (виконання робіт) (плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю); надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності (дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі: від оприбуткування основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів та інших нефінансових активів, які виявлені в результаті інвентаризації, отримані внаслідок демонтажу, отримані в результаті списання майна тощо та будуть використовуватись для потреб університету, дохід від реалізації продукції (робіт, послуг), не пов'язаних з основною діяльністю тощо);

доходи від продажу (доходи від операцій з капіталом, доходи від продажу нерухомого майна) (дохід від продажу активів);

доходи від відсотків, роялті та дивідендів (відсотки від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, відсотки від фінансових інвестицій);

інші доходи від обмінних операцій (доходи від відновлення корисності необоротних активів, курсових різниць, суми дооцінки активів, доходи від реалізації металобрухту та макулатури, орендні платежі, збільшення вартості біологічних активів тощо).

доходи від необмінних операцій:

безоплатно отримані активи, послуги (роботи);

надходження, пов'язані з перерахуванням сум трансфертів, та коштів, отриманих для виконання цільових заходів;

отримання спонсорських, благодійних внесків, грантів, дарунків та іншої гуманітарної допомоги (у тому числі надходження у натуральній формі);

кошти, що отримують розпорядники бюджетних коштів від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших розпорядників бюджетних коштів для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них

інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб;

суми штрафів, неустойки, пені, отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду, що включаються до складу доходів звітного періоду відповідно до законодавства, зобов'язання, що не підлягають погашенню (крім кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув).

5.3. Для визнання доходів майбутніх періодів враховуються власні надходження університету від платних послуг у сфері освітньої діяльності – навчання вітчизняних і іноземних студентів, здобуття другої вищої освіти, навчання слухачів підготовчих курсів, підготовка аспірантів і докторантів, інші платні освітні послуги, передбачені чинним законодавством, плата за проживання у гуртожитках, плата за оренду майна, що знаходиться у оперативному віданні університету. Період за який нараховуються послуги, після чого передбачувані доходи вважаються доходами майбутніх періодів, є: для підгрупи 1 - семестр, підгрупи 2 - навчальний рік, підгрупи 3- щомісячно.

5.4. Витрати класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

витрати за обмінними операціями:

на оплату праці, що здійснюються в процесі основної діяльності університету та на виконання бюджетних програм (заробітна плата, грошове забезпечення військовослужбовців), а також витрати на оплату праці, пов'язані із організацією та наданням послуг, виготовленням продукції, виконанням робіт;

відрахування на соціальні заходи;

матеріальні витрати, які здійснюються університетом у процесі основної діяльності та на виконання програм, зокрема витрати на придбання предметів, матеріалів, обладнання, інвентарю (крім капітальних витрат), медикаментів та перев'язувальних матеріалів, продуктів харчування, витрат на оплату послуг, отриманих від сторонніх контрагентів, у тому числі комунальних тощо), а також матеріальні витрати, які виникають в процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт, витрат на оплату послуг, отриманих від сторонніх підприємств;

амортизація - суми нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що використовуються університетом в процесі звичайної діяльності та на виконання програм, не пов'язаних із основною діяльністю, а також тих, що використовуються в процесі організації та надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт;

фінансові витрати (витрати університету, пов'язані із запозиченнями згідно із законодавством: відсотки за користування кредитами, премія, дисконт за цінними паперами, витрати на обслуговування боргу тощо);

інші витрати за обмінними операціями (курсові різниці, витрати,

пов'язані з реалізацією активів (собівартість проданої продукції (робіт, послуг) та витрат, пов'язаних із реалізацією майна), уцінка активів, втрати від зменшення корисності активів, витрати на відрядження, плата за оренду, зменшення вартості біологічних активів тощо).

витрати за неодмінними операціями: трансферти (субсидії, гранти, соціальні виплати тощо);

інші витрати за неодмінними операціями (всі види стипендій (крім соціальних стипендій у закладах вищої освіти, оскільки кошти на виплату соціальних стипендій є доходами та витратами Міністерства соціальної політики України), витрати за операціями з пільгового кредитування на навчання, витрати, пов'язані з передачею активів, що передають суб'єкти державного сектору суб'єктам господарювання, фізичним особам та іншим суб'єктам державного сектору для виконання цільових заходів, неповернення депозитів, витрат, пов'язані із соціальним забезпеченням у закладах вищої освіти та наукових установах, списана дебіторська заборгованість тощо).

5.5. Для визначення витрат майбутніх періодів Університет визначає перелік витрати, за якими можуть здійснюватись авансові платежі відповідно до вимог чинного законодавства.

5.6. Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, бази їх розподілу, визначаються Університетом самостійно в розпорядчому документі про облікову політику з урахуванням специфіки діяльності.

5.7. Доходи та витрати обліковуються за обмінними і неодмінними операціями, за кожною бюджетною програмою, фондами бюджету (загальний та/або спеціальний) та видами діяльності.

Головний бухгалтер

О.В. Арістова